

Hela Tjörn skall leva – året runt!

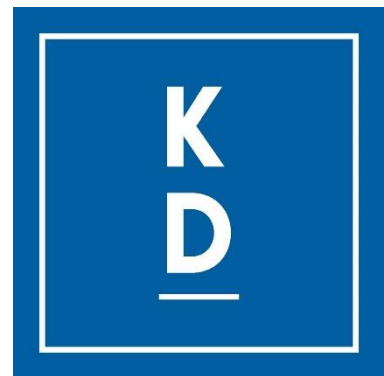
Budget 2025

Preliminära ramar 2026–2027

Investeringsbudget 2025 samt
plan för investeringar 2026–2029

Socialdemokraterna

Innehållsförteckning

Förord/vision	3
1 Tjörns kommuns styrmodell och Agenda 2030	4
2 Vi bygger en miljövänlig kommun med hållbar samhällsutveckling	6
3 Vi skapar välfärd och livskvalité för alla	10
4 Vi använder ekonomiska resurser ansvarsfullt och hållbart	13
5 Redogörelse för koncernföretagens ekonomi	17
6 Bilaga 1 – Resultatbudget 2025–2027	18
7 Bilaga 2 – Kassaflödesbudget 2025–2027	18
8 Bilaga 3 – Budgeterad balansräkning 2025–2027.....	19
9 Bilaga 4 – Verksamhetsramar 2025 och preliminära 2026–2027.....	19
10 Bilaga 5 – Investeringsbudget 2025–2029	20

Förord/vision

Hela Tjörn ska leva – året runt!

I en värld med stora klimatutmaningar vet vi att samarbete lokalt, regionalt, nationellt och globalt är nödvändigt för att vi ska kunna lämna över en värld till våra barn som vi är stolta över. Därför ändrar vi succesivt vår verksamhet och styrdokument i en mer hållbar inriktning i enlighet med intentionerna i Agenda 2030.

Tjörn är en del av världen, EU, Sverige, Västra Götalandsregionen (VGR) och Göteborgsregionen (GR). Samarbete är för oss som liten kommun oerhört viktigt

I många frågor samverkar vi med närliggande kommuner och fler samarbeten kommer att behövas för att vi ska klara att hålla den kvalitet och omfattning som krävs i all service framöver.

Men det är lika viktigt att vi tar vara på våra lokala resurser och uppskattar de styrkor och möjligheter som finns hos oss på Tjörn. Samarbete måste vara en av våra paradgrenar också lokalt.

Nya samarbetsformer bör prövas där engagemang finns. Inte minst i skärningspunkten mellan offentlig sektor, privat sektor och civilsamhället finns utvecklingspotential.

Tyvärr ser vi befolkningsminskning på Tjörn de senaste två åren vilket är mycket oroväckande. Det innebär också färre barn/elever i våra förskolor/skolor.

Med en försiktig befolkningsökning ökar möjligheterna att värna vår unika miljö och skapa fler arbetstillfällen på Tjörn vilket minskar resandets klimatpåverkan. Det innebär en befolkningsökning på ca. 1 % årligen. Medelåldern på Tjörn är ca. 4 år högre än rikssnittet och inte minst viktigt är att få hit nya invånare i familjebildande åldrar så medelåldern på sikt sjunker. Detta ger också kommunen ekonomiska förutsättningar för en utveckling av välfärdstjänster över tid.

För att få fler invånare på Tjörn måste vi ta fram fler detaljplaner med bostäder. Tiden för en detaljplan från start till antagande är alldeles för lång och kräver en tydligare politisk styrning.

Vi kan dock glädjas åt en stor gemensam regional arbetsmarknad, som gör att vi har relativt låg arbetslöshet. Men för oss på Tjörn är trafiksystemet ett problem, med Tjörnbron som flaskhals, särskilt i rusningstid. Vi arbetar för att tillsammans med Kungälv och Västtrafik på sikt få till en personfärja mellan Tjörn och Kungälv/Marstrand med anslutande direktbussar in till Göteborg för att avlasta Tjörnbron. Även kommunövergripande samarbete med grannkommunerna för att förverkliga en bro till Svanesund kommer att förbättra trafikflödena till och från Tjörn. På sikt ser vi gärna en utvecklad ”Blå” kollektivtrafik, till havs.

28 % av invånarna på Tjörn, dvs 4 635 personer är 65 år och äldre (SCB nov-21). Fram till 2035 förväntas de över 80 år öka med över 800 personer. Vår relativt stora andel äldre i kommunen medför att vi alltid måste tänka på tillgängligheten, bygga ut äldreomsorg, kommunal primärvård och varierat boende anpassat för äldre. De som

inte känner sig trygga med att bo kvar hemma ska erbjudas anpassat boende. Fram till nu har inte den styrande majoriteten lyckats få till nya äldreboenden i takt med ökande behov och därför ser vi fler och fler som får stå i kö för boende som man har rätt till.

Vår ambition är att vara bland de bästa äldreomsorgskommunerna i Sverige. För att klara detta måste medarbetarna involveras mer i utvecklingsarbetet, det fackliga arbetet respekteras och avtal mellan parter ska vårdas bättre. God arbetsmiljö och vidareutbildningar är en nödvändighet. Kompetensutvecklingen som inleddes med "äldreomsorgslyftet" ska fortsätta.

För att kunna utveckla och upprätthålla en god, inkluderande och likvärdig skola för alla elever, med höga betygsresultat, behöver vi också planera för fler barnfamiljer på Tjörn. De senaste åren har befolkningen minskat och även antalet barn i skolan och förskolan. Totalt förväntas antalet barn minska 2025 jämfört med 2024 med ca 45.

Vad gäller skolstrukturen arbetar vi för och räknar med den inriktning som beslutades i Kommunfullmäktige i juni 2020. D.v.s. två mellan- och högstadienav i Häggvall respektive Bleket, med fullskaliga idrottshallar, lokaler för skapande kultur med scener samt tillgång till elevhälsa. De övriga fem skolorna blir F - 3 skolor och förskolans lokalbehov samordnas för största möjliga flexibilitet. Samtliga stadier ska erbjuda särskilt stöd för de elever som behöver det.

1 Tjörns kommuns styrmodell och Agenda 2030

Målkedjan för Tjörns kommun börjar med visionen. **Visionen** gäller för hela Tjörns kommun fram till 2035. Visionen bryts ned i **strategiska områden** och utifrån de strategiska områdena sätts **målen**.

Tjörns kommuns styrmodell bygger på principer för målstyrning. Målstyrning handlar om att styra verksamheter genom att sätta mål och följa upp dessa. I målen beskrivs vad som ska prioriteras – på lång och kort sikt – och vad resultatet ska vara.

Denna budget beslutas om i juni. Utifrån budgetens angivna prioriteringar, mål och bifogade ekonomiska ramar, formulerar nämnder och styrelser sina detaljbudgetar för beslut i november.

I enlighet med styrmodellen för Tjörns kommun kan man sätta upp inriktningsmål (fleråriga) och prioriterade mål (ettåriga) i budgetdokumentet. Till målen kan kopplas indikatorer/styrtal för att mäta måluppfyllelse.

Vi anser att det blir otydlig politisk styrning med för många mål och styrtal som inte alltid är möjliga att följa upp. Det innebär ökad belastning för förvaltningarna och leder inte alltid till ökad kvalitet i verksamheterna. Därför anger vi nedan önskemål om inriktningar som gäller för åren framöver. Som en följd av detta får nämnderna i sin detaljbudget och i samarbete med förvaltningarna ta fram vilka mål och styrtal som behövs för att uppfylla intentionerna i budgetdokumentet. Det är i nämnderna och styrelserna som man har den bästa detaljkunskapen om verksamheterna.

TRE strategiska områden

Utifrån Visionen har vi formulerat tre strategiska områden. Dessa är de samma som de tre hållbarhetsperspektiven. Inriktningsmålen är de samma som de 17 målen i Agenda 2030 (som alla länder i FN antagit)

1. Vi bygger en miljövänlig kommun med hållbar samhällsutveckling

(Här berör vi följande mål i Agenda 2030: 6, 7, 11, 12, 13, 14, 15)

2. Vi skapar välfärd och livskvalitet för alla

(Här berör vi följande mål i Agenda 2030: 1, 2, 3, 4, 10, 16)

3. Vi använder ekonomiska resurser ansvarsfullt och hållbart

(Här berör vi följande mål i Agenda 2030: 5, 8, 9, 12, 17)

2 Vi bygger en miljövänlig kommun med hållbar samhällsutveckling

Agenda 2030 mål: 6 Rent vatten och sanitet för alla, 7 Hållbar energi för alla, 11 Hållbara städer och samhällen, 12 Hållbar konsumtion och produktion, 13 Bekämpa klimatförändringen, 14 Hav och marina resurser, 15 Ekosystem och biologisk mångfald.

Kommunen har ett övergripande ansvar för samhällsplanering. Det inbegriper översiktsplanering, detaljplanehantering, byggnation, kommunikationer, trafikplanering och infrastruktur. Inom infrastrukturen ryms vägar, hamnar, GC-vägar, fibernät, VA- och avfallshantering mm.

För att klara vår nödvändiga klimatomställning och bidra till hållbar utveckling finns det olika organisationer som kommunen kan vara medlem i för stöd och kartläggning. Inte minst viktigt kan medlemskap vara en källa till ökad kunskap och stöd för politiken.

Utifrån den övergripande målsättningen ”Hela Tjörn ska leva” är det viktigt med ett proaktivt agerande från Tjörns kommun i syfte att för framtiden tillförsäkra att kommunens öar, utan fast förbindelse, har en god och modern kollektivtrafik. Kommunen behöver också tillförsäkra att öarnas (Härön, Tjörnekalv, Dyrön och Åstol) behov av tillgänglig passagerartrafik och effektiv godshantering kan tryggas samt att intentionerna i ”Säker och trygg kommun” kan uppfyllas. Med bred politisk enighet satsar nu Tjörn på en ny el-färja som ska kunna ta med ambulans och som har förutsättningar för godshantering.

Utöver att kommunen vill främja levande ö-samhällen året runt, är öarna viktiga för kommunens visioner och mål kring den växande besöks- och upplevelsenäringen som både skapar jobb, ökar kapacitetsutnyttjandet för färjorna och är en förutsättning för lokalt företagande (affärer, restauranger, caféer, boenden mm).

Nuvarande vision bygger på en befolkningsökning som inte motsvarats av nödvändig utbyggnad av kommunal service och infrastruktur. Därför behöver målsättning om befolkningsökning justeras så hänsyn kan tas till en hållbar infrastrukturenpassning

I kommunens översiktsplan (ÖP) beskrivs bl.a. markanvändning. När det gäller markanvändning måste vi klara att varsamt balansera olika intressen. Värnande av biologisk mångfald och skydd av känsliga stränder är viktigt. Samtidigt värnar vi allemansrätten, det rörliga friluftslivet, lokalt företagande och respekterar äganderätten och hur man vårdar naturvärden under generationer. Försäljning av mark och vatten i hamnområden kan inte och ska inte kunna ske av annan instans än kommunfullmäktige, som är kommunens högsta och offentliga beslutsinstans. Tjörnbornas gemensamma mark- och vattentillgångar är vårt arv till kommande generationer. Därför vill vi att kommunen ska bevara sin rådighet över kommunägda hamnar och stränder i så stor utsträckning som möjligt så allmänhetens tillträde säkras. Vår nya översiktsplan, som är under utarbetande ska ge vägledning för ovan nämnda balanssträvanden samtidigt som nybyggnation av bostäder möjliggörs för våra nya invånare.

Vi vill se en varsam utbyggnad av landsbygden på Tjörn som balanserar riksintressen, ekosystem, biologisk mångfald och hänsyn till att kunna utveckla sin mark. Detta tillsammans med detaljplanering i tätortsnära områden. Detta påverkar också hur kollektivtrafik och annan service utvecklas.

Det råder stor brist på bostäder av mindre storlek framförallt hyresrätter på Tjörn. Därför ska planer med stor andel hyresrätter prioriteras så att flyttkedjor skapas. Det gör att såväl unga som gamla får möjlighet till boende efter behov. Dessutom ska kommunens planmonopol utnyttjas för att styra detaljplanering och byggande i en hållbar riktning. För att minska behovet av arbetspendling ska färdigställandet av mark och infrastruktur för småindustrier/hantverk ske.

Tjörn har en brist på lägenheter. Genom att använda det kommunala planmonopolet vid detaljplanestyrd nybyggnation kan ökad byggnation av lägenheter i tätortsnära lägen ske. Det syftar till att uppnå en mer blandad bebyggelse, motverka segregation och minska åtgången på mark.

Eftersom Tjörn är en pendlarkommun är vägnät och kommunikationer av största vikt. Trafikinfarkten kring Tjörnbrorna kräver samarbete både över kommungränserna och även med Västra Götalandsregionen. Det är viktigt att kommunerna samverkar för att påverka region och riksdag. En personfärjeförbindelse från södra Tjörn till fastlandet kan avlasta behovet av pendling över broarna. Den nya färjan till Åstol, Tjörnekalv och Dyrön kommer att kunna ta ombord ambulans och också hantera godstransporter till öarna. Kommunen kommer genom sitt bolag, Tjörns Hamnar AB (THAB), fortsätta att äga och drifva den nya färjan och även färjan till Härön som kommer att konverteras till eldrift.

Kommunen ska bevaka behov av kollektivtrafik och gång- och cykelvägar i planverksamheten för en hållbar utveckling. Sammanbinda gång- och cykelvägar med särskild prioritet till skolor och fritidsaktiviteter. Att anlägga nya gång- och cykelvägar ökar säkerheten, är hälsofrämjande och bidrar till ett hållbarare transportsystem.

För att öka arbetspendling med kollektivtrafiken och avlasta trafikbelastningen över broarna måste bussresan från västra Tjörn blir snabbare och bekvämare. Vi vill att det ska vara möjligt att åka med direktbuss på morgonen från Rönnäng respektive Skärhamn till Göteborg och vice versa samt motsvarande på eftermiddagen. Med begränsade stopp i t.ex. Myggenäs Korsväg och för Skärhamnsbussen även i Källekärr kan restiden förkortas. För att ytterligare underlätta för ett ökat kollektivåkande behöver vi utöka antalet pendelparkeringar.

Energikonsumtion är ett av de viktigaste områdena som påverkar våra utsläpp av växthusgaser. Kommunens klimatstrategi beskriver och sätter upp mål hur vi ska minska utsläpp av växthusgaser i enlighet med Sveriges klimatmål och klimatstrategi för Västra Götaland. Den ska bl.a. innehålla en redovisning av möjligheter till egen energiproduktion, både vad gäller solceller och vindkraft. Den ska främja hushållning med energi, verka för säker och tillräcklig energitillförsel och minska utsläppen av växthusgaser. Ytterst för att uppnå målet om att vara oberoende av fossil energi.

I kommunens laddplan framgår att kommunen har ansvar för utbyggnad av laddplatser för egna verksamheter och hyresgäster i enlighet med gällande lagkrav. Dessutom ska kommunen vara behjälplig för externa aktörer att etablera publika laddplatser.

I enlighet med lokalförsörjningsplanen och långsiktiga underhållsplaner, så måste också energiförbrukningen kartläggas så att planerat underhåll blir energibesparande och resurseffektivt. I denna omställning ska hyresgästerna involveras.

Tjörn har en stolt fisketradition som går långt tillbaka i tiden. För att bevara förutsättningarna för fortsatt tjörnbaserat fiske är det avgörande att behålla djuphamnarna i Rönnäng.

I Tjörns kommuns planering för ett friskare hav är fortsatt samarbete med närliggande kommuner och företag viktigt för att nå resultat som minskad övergödning. Vi ska verka för ett hållbart och småskaligt fiske i våra vatten.

Tjörns kommun har en av Sveriges högsta VA-taxor. Kommunen ska prioritera investeringar så att läckage och ovidkommande vatten minskar över tid. För att säkra vattentillgång har kommunen ingått avtal med Stenungsund för leverans av vatten. En del av kostnaderna för vatten kommer att belasta skattekollektivet och då är det viktigt med en öppen redovisning av vilka kostnader som belastar VA-kollektivet och vilka som belastar skattekollektivet så att hanteringen av VA blir så kostnadseffektiv som möjligt och att oplanerade taxehöjningar kan undvikas.

På Tjörn finns flera tusen hushåll med egna avlopp. Det är viktigt att upphandling sker så att även lokala entreprenörer har möjlighet att delta även i framtiden.

Medlemskap i Klimatkommunerna

Tjörns kommun ska söka medlemskap i nätverket ”Klimatkommunerna”, för utbyte av kunskap och erfarenheter så att omställning för ett mer hållbart Tjörn går framåt.

Energi- och klimatstrategi

I energi- och klimatstrategin ska målen för Tjörn vara i enlighet med övergripande nationella och internationella mål. Uppdrag att öka graden av självförsörjning av förnybar el ska ges till ett kommunalt bolag.

Bostadsförsörjning

För att öka utbudet av bostäder av mindre storlek ska detaljplaner som innehåller nybyggnation av lägenheter prioriteras.

Plan för direktbussar för arbetspendling från västra Tjörn

För att öka arbetspendling med kollektivtrafiken och avlasta trafikbelastningen över broarna måste bussresan från västra Tjörn blir snabbare och bekvämare. Därför ska en handlingsplan tas fram som gör det möjligt att åka med direktbuss på morgonen från Rönnäng respektive Skärhamn till Göteborg samt motsvarande åter till Tjörn på eftermiddagen. Buss stannar endast i Myggenäs Korsväg och Skärhamnsbussen även i Källekärr.

Färjeförbindelse med fastlandet

Utreda förutsättningar för utökad persontrafik till Kungälv. Utifrån den övergripande målsättningen ”Hela Tjörn ska leva” är det viktigt med ett proaktivt agerande från Tjörns kommun i syfte att för framtiden tillförsäkra att kommunens öar, utan fast förbindelse, har en god och modern kollektivtrafik.

Hamnar

Tjörns djuphamnar i Vallhamn och Rönnäng är strategiskt viktiga för fiske/havsbaserade näringar, av riksintresse och skapar många arbetstillfällen på Tjörn. Därför måste kommunen vara aktiv och politiska beslut positiva för att säkra framtida hamnverksamhet i Vallhamn och Rönnäng.

Gång- och cykelvägar (GC-vägar)

Långsiktig plan för nya GC-vägar som binder ihop Tjörn i enlighet med intentionerna i den nya översiktsplanen (ÖP).

Prioriterat för 2025

- Handlingsplan för klimatomställning

Ska innehålla tidsplan, åtgärder och kostnader för Tjörns klimatomställning i enlighet med nationella och internationella åtaganden.

- Handlingsplan för direktbussar för arbetspendling

Ska innehålla tidsplan, åtgärder och kostnader för att minimera restiden från och till västra Tjörn

3 Vi skapar välfärd och livskvalité för alla

Agenda 2030 mål: 1 Ingen fattigdom, 2 Ingen hunger, 3 Hälsa och välbefinnande, 4 God utbildning för alla, 10 Minskad ojämlikhet.

Tjörn ska erbjuda alla en god välfärd, som upplevs som likvärdig och jämlik av alla grupper och rankas i toppklass. Alla ska ha rätt till egenförsörjning. Kultur-, fritids- och idrottsaktiviteter måste tillgängliggöras för alla barn, oavsett storleken på föräldrarnas plånbok.

Välfärdens kärnuppgifter är att skapa äldreomsorg, förskola och skola med god kvalité. En mänsklig rättighet är också att ha någonstans att bo. Det innebär behov av olika sorters boende beroende på varje individs förutsättningar.

Kommunen har ett särskilt ansvar enligt lagen om stöd och service till funktionshindrade (LSS), att tillförsäkra personer med funktionsnedsättningar goda levnadsvillkor och möjlighet till eget boende. Detta innefattar också meningsfull sysselsättning.

En god äldreomsorg behöver möta olika vårdbehov och olika boendebehov, beroende på vilken hjälp och stöd varje individ behöver. Därför behövs det olika instegsboenden, trygghets-/seniorboenden och särskilda boenden. I en snar framtid kommer vi att bli många fler på Tjörn som är 80+ och det kräver fler platser i särskilt boende. Det är dessutom viktigt att antalet personal runt den äldre är så få som möjligt.

Förskolan har egen läroplan och ett viktigt uppdrag för att ge våra barn en trygg start i livet. Det är viktigt att barngrupperna och i synnerhet småbarnsgrupperna inte är för stora. För att underlätta skiftarbete och arbete på tider utanför vanlig kontorstid behöver Tjörn erbjuda öppettider inom barnomsorgen som svarar mot behovet.

För att erbjuda mötesplatser för barn och föräldrar vars barn inte går i förskolan är öppen förskoleverksamhet värdefullt.

Samarbete mellan kommunen och ideella organisationer t.ex. i form av idéburet offentligt partnerskap (IOP) är viktigt och kan utvecklas. För närvarande sker samarbete med kyrkan och Kvinnojouren.

Med en god kompetensförsörjning finns förutsättningar för att ge barn och elever de bästa förutsättningar för att uppnå god måluppfyllelse och bra kunskapsresultat. Läromedel av god kvalité är ett måste i all pedagogisk verksamhet.

För att säkra en god fysisk miljö för barn, elever och personal i förskola och skola måste beslut snarast fattas om den framtida skolstrukturen som även innebär lokalsamordning med förskolan och att fritidsomsorgen också garanteras rimliga lokalförutsättningar. I detta ingår även fullskaliga idrottshallar och lokaler för kultur- och fritidsaktiviteter. Kulturskolan har en självklar plats på skolorna.

För att motverka ohälsa och inte minst psykisk ohälsa bland unga behövs en väl utbyggd elevhälsa som arbetar både främjande och förebyggande. Elevhälsoteamen är en viktig del i arbetet med att förebygga och förbättra elevernas hälsa.

I en snar framtid kommer sannolikt förskoleklassen att ingå i den obligatoriska 10-åriga grundskolan. Det är väl känt att tidig upptäckt hos och tidiga åtgärder för barn/elev som har behov av extra stöd är avgörande för barnets/elevens fortsatta utveckling. Att möjliggöra särskilda undervisningsgrupper redan i förskoleklass är ett led i att förbättra barnets/elevens utveckling.

Anpassad grundskola har en egen läroplan och vars verksamhet är förutsättning för att kunna ge varje elev bästa möjliga förutsättningar utifrån vars och ens behov. Denna verksamhet på Tjörn ska vara ett konkret bevis på vad begreppet "likvärdighet" innebär.

Vi vill utreda möjligheten att erbjuda anpassad grundskola på låg- och mellanstadiet samt anpassad fritidsverksamhet. Genom samarbete med andra kommuner kan vi utveckla den här verksamheten inom kommunen.

Att förskolor och lågstadier fortsatt bedrivs i våra serviceorter är av största vikt, dels för att de små barnen ska ha nära till förskola/skola och dels för att en spridd kommunal service är viktigt för att hela Tjörn ska leva året runt.

Det ideella föreningslivet gör viktiga insatser för våra barns fysiska och psykiska hälsa. Principerna för föreningsbidrag ska vara tydliga och förutsägbara. Administrationen ska minimeras så att fokus kan ligga på de direkta föreningsbidragen.

Vi vill därför öka föreningsbidragen, och grundbidragen för den löpande verksamheten utgör stommen.

Skolors och äldreboendens gemensamhetsutrymmen/samlingsrum måste göras mer tillgängliga för både närboende och föreningsliv.

Prioritera nytt äldreboende i Tångaröd

Befolkningsutvecklingen innebär att vi kommer att bli många fler äldre-äldre på Tjörn. Därför ska ett nytt äldreboende byggas på norra (östra) Tjörn och om/tillbyggnad ske i Långekärr och på Lilldal för att snabbt utöka antalet platser i särskilt boende.

Öka habiliteringsersättningen

Idag är ersättningen till de som uppbär habiliteringsersättning lägre på Tjörn än i flera andra kommuner. Vi vill öka habiliteringsersättningen enligt Göteborgsmodellen.

LSS boende och bostadsförsörjning

För att uppnå likvärdighet för alla kommunens invånare har kommunen ett extra ansvar för de personer som själva inte kan ordna eget boende. Kommunen ska prioritera och se till att det finns boendeformer på Tjörn för personer med funktionsnedsättningar för att undvika boendelösningar utanför kommunen.

Ökad pedagogisk personaltäthet i förskola och på lågstadiet och mellanstadiet

Tidiga insatser för att upptäcka och möta elever som behöver stöd i lärandet är avgörande för att minska risken för misslyckande i de högre årskurserna. Därför vill vi satsa på de lägre åldrarna i förskolan och skolan.

Öppen förskola med familjecentralliknande verksamhet

Planera och starta en öppen förskola med familjecentralliknande verksamhet mitt på ön i anslutning till "Närhälsan" i Källekärr. Detta för att möta behovet hos nyblivna föräldrar från hela ön. Regionen är beredda att ta sin del av kostnaden och om skolan och socialen tar var sina delar, kan en uppskattad verksamhet återuppstå.

Beslut om skolstruktur

Ett beslut om skolstruktur med två 4 - 9 skolnav, ett i Häggvall och ett i Bleket, ska tas så fort som möjligt. Övriga skolor blir F - 3 skolor med samordning av lokaler med förskolan. Ett snabbt beslut och projekteringsstart är nödvändigt för att få till en likvärdig skola på hela Tjörn och säkra framtida kompetensförsörjning.

Öka tillgänglighet för ungdomar att delta i fritidsaktiviteter

Genom att minska kostnaden för fritidskortet från 500 till 100 kr för ungdomar så har fler möjlighet att delta i fritidsaktiviteter eftersom de ekonomiska förutsättningarna hos den enskilda får minskad betydelse.

Prioriterat för 2025

- SU-grupp på västra Tjörn

Starta SU-grupp på låg- och mellanstadiet även på västra Tjörn

- Beslut om skolstruktur

Ett beslut om skolstruktur för hela Tjörn tas (helst redan 2024) för att skapa framtidstro bland elever, föräldrar och personal och som ett första steg i att öka attraktiviteten för Tjörns skolor

- Ökad personaltäthet

Fler pedagoger i tidiga åldrar (förskola, låg- och mellanstadium) för att alla barn/elever ska få det stöd de behöver

- Elevhälsan i förskolan

Tidigt stöd är viktigt för barnens utveckling och därför ska förvaltningen lägga fram förslag på ökat stöd

- Anpassad grundskola/fritids

Utred förutsättningar för anpassad skolverksamhet på Tjörn med tanke på kompetensförsörjning och kostnader jämfört med att köpa tjänster utanför kommunen

- Familjecentral

Slut avtal med regionen så att familjecentralliknande verksamhet med öppen förskola startar

- Fler äldreomsorgsplatser

Börja byggandet av fler särskilda boenden

- Stärkt stöd till kvinnojouren

Öka bidraget med 5 kr per invånare och förläng avtalstiden till 5 år

- Transparent och likvärdigt föreningsbidrag

Vi vill stärka de direkta föreningsbidragen

4 Vi använder ekonomiska resurser ansvarsfullt och hållbart

Agenda 2030 mål: 5 Jämställdhet, 8 Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt, 9 Hållbar industri, innovationer och infrastruktur, 12 Hållbar konsumtion och produktion, 16 Främja fredliga och inkluderande samhällen för hållbar utveckling, 17 Genomförande och globalt partnerskap.

Ett inkluderande demokratiskt arbets sätt ska präglade allt kommunen gör. Transparens och ansvarsutkrävande med uppföljningar, utvärderingar och revisioner som tas på allvar och kommuniceras, är viktigt för att invånarna ska känna tillit.

En stark arbetsmarknad med låg arbetslöshet kommer ur ett livskraftigt näringsliv. En hög sysselsättningsgrad är en förutsättning för att kommunens välfärdsåtaganden ska finansieras av tillräckliga skatteintäkter och att kommunens ekonomi ska vara i balans.

Att kommunen har ett jämställdhetsfokus vid lönesättning är en självklarhet.

För att locka fler företagsetableringar till Tjörn och på sikt minska pendlingsbehovet behöver kommunen planera och färdigställa mark för hållbara företagsetableringar.

För att säkra kommunens behov av kompetensförsörjning är det viktigt att Tjörn är en attraktiv arbetsgivare och kan erbjuda en god arbetsmiljö, ändamålsenliga lokaler, stimulerande arbetsuppgifter och möjlighet till utveckling genom fortbildning. Stor konkurrens råder inte minst inom välfärdssektorn, både vad gäller inom omsorgsverksamhet och inom förskola-/skolverksamheten. Med allt större behov inom äldreomsorg och demensvård måste en rimlig arbetsmiljö råda för att säkra personalbehovet.

Vi inser att behovet av samverkan för att klara våra utmaningar både lokalt och globalt aldrig varit större. Det innebär ur ett kommunalt perspektiv att vi måste använda våra resurser ansvarsfullt och hållbart.

Samverkan med lokala företag samt att utveckla företagsarenor och kontakter mellan kommun och företag men också kontakter företag emellan behöver stärkas.

Viktiga områden är bl.a. infrastruktur, turism och restaurang- och hotellverksamhet. Kommunen ska vara positiv till internationellt kompetensutbyte.

Tjörns strategiska utvecklingsarbete under kommunstyrelsen och genom kommundirektören och dennes ledningsgrupp är viktigt. Arbetet gäller att ställa om hela kommunens verksamhet i Agenda 2030-riktning för en hållbar ekologisk, ekonomisk och social hållbar utveckling.

Lagen om offentlig upphandling styr mycket av kommunens köp av tjänster. Det är viktigt att kommunens upphandlingspolicy har en tydlig koppling till hållbarhetsmålen och att den är så kostnadseffektiv som möjligt. I enlighet med rådande regelverk kan en större del av kommunens upphandlingar ske av mer närbeläggande företag och producenter. Detta för att minska klimatavtrycket vad gäller transporter.

Kommunens ekonomi måste enligt kommunallagen vara balanserad över tid. Det innebär att intäkterna måste vara större än kostnaderna. Med en orolig omvärld som påverkar energipriser och inflationstryck är de ekonomiska förutsättningarna för kommunen fortsatt mycket osäkra.

Att ekonomin måste vara balanserad över tid innebär också att bokslutet måste vara hållbart. Dvs. balansräkningen som innehåller tillgångar får inte förödas genom att vi förbrukar vår gemensamma miljö. Omställningen av den kommunala budgeten sker så att den blir långsiktigt hållbar över tid.

Alla är överens om att under kommande mandatperiod, kommer kommunsektorn i Sverige att behöva ytterligare stora resursförstärkningar för att kunna upprätthålla välfärdstjänsterna för sina invånare. Andelen i yrkesverksam ålder, mellan 16 och 64 år, ökar inte i samma takt som andelen övriga åldrar i befolkningen. Med andra ord så ökar försörjningskvoten såväl på Tjörn som i Sverige.

Kommunens organisation måste effektiviseras och den administrativa delen minskas. Därför kan en utredning om sammanslagning av nämnder och förvaltningar gällande barn- och utbildning och kultur- och fritid med en gemensam förvaltningschef klargöra för- och nackdelar. Här kan synergieffekter uppnås i syfte att involvera fler

barn och unga i kvalitativ god kultur- idrotts- och fritidsverksamhet på ett mer hållbart sätt, utifrån den skola de går i.

För att ekonomiskt kunna hantera de omfattande investeringar som krävs de kommande åren, måste kommunens befintliga tillgångar kunna användas så att vi i första hand tryggar välfärdstjänster för våra medborgare.

De stora investeringar som Tjörn står inför är behov av nya lokaler för våra förskolor, skolor, äldreboenden och LSS. Ett hållbart förhållningssätt är att kombinera ny- och ombyggnation så att så mycket som möjligt av kommunens befintliga lokaler kan användas för att minska behovet av externa lokaler. Dessutom kommer fortsatt stora investeringar krävas inom VA-sektorn.

För att skapa ekonomiskt utrymme för kommande investeringar är det nödvändigt att förutsättningslöst inventera kommunens anläggningstillgångar för eventuell försäljning.

Kommunens fastighetsbestånd har setts över och eventuell försäljning av delar ska övervägas. Det är viktigt att kommunkoncernens lokalbestånd utvecklas så att mer av kommunens behov av kontorsarbetsplatser kan täckas av befintliga fastigheter. I anslutning till ny- och ombyggnad på andra ställen på Tjörn kan flytt av verksamheter också ge synergieffekter som resultat.

En tydligare prioritering av kommunens verksamheter är nödvändig, för att om möjligt undvika framtida skattehöjningar.

All redovisning, ekonomisk såväl som verksamhetsmässig, ska vara tydlig och transparent för Tjörns skattebetalare.

Kontinuerlig uppföljning ska göras av såväl ekonomiska- som kvalitetsaspekter av medlemskap och andra samarbeten. Vi måste bli duktiga på effektivt samarbete så att vi får ut maximal effekt och inte bygger upp dubbelarbete.

Kommunen ska ha ett aktivt och pågående samarbete med VG-regionen, Trafikverket/myndigheter och lokala aktörer.

Det är många företag på Tjörn som verkar inom och är beroende av en stark turistnäring och en stor utmaning är att skapa förutsättningar så att efterfrågan breddas till även andra delar av året och inte bara sommartid.

Det är viktigt att kommunen har en samordnad organisation för sina stödfunktioner/Facility Management för att utnyttja resurser på effektivt och hållbart sätt.

För att få ett omvärldsperspektiv kan ett vänortssamarbete utifrån en nordisk horisont och ett hållbarhetsperspektiv vara värdefullt.

Översyn av kommunens organisation

Förvaltningen får i uppdrag att ta fram ett beslutsunderlag, inklusive konsekvensbeskrivning, för en sammanslagning av nämnd och förvaltning för barn och utbildning och kultur och fritid och för en sammanhållen organisation för kommunens stödfunktioner.

Rimlig arbetsmiljö inom välfärdssektorn för att säkra kompetensförsörjningen

Se över bemanningen för att stärka demensvården.

Kommunalpolitisk demokrati och öppenhet

Metoderna för Culture planning som modell för medborgardialoger måste utvecklas för att upplevas mer demokratiska och meningsfulla.

Vi vill ta fram en struktur för kontinuerlig medborgardialog för att skapa transparens och tillit. Som ett led i en mer transparent politisk verksamhet ska kommunstyrelsemötena öppnas upp för fysisk närvaro för allmänheten.

I medborgarundersökningar framgår det att förtroendet för kommunen i allmänhet är lågt och för politiken i synnerhet är mycket lågt. I den senaste undersökningen från 2023 är andelen som upplever att kommunens politiker är lyhörda för idéer 12,4 %; andelen som upplever att kommunens politiker upplevs som ansvarstagande är 17,9 %. Det här måste tas på större allvar av den politiska församlingen. Förutom leverans i de viktiga välfärdsfrågorna som vi tar upp i vår budget behöver vi öka transparensen och medborgarnas delaktighet.

Framtagning av statistik för arbetsrelaterad sjukfrånvaro

Det övergripande arbetsmiljöansvaret ligger hos politiken och kommunstyrelsen. För att kunna ta sitt ansvar och besluta om åtgärder ska statistik tas fram kvartalsvis över arbetsrelaterad sjukfrånvaro hos kommunens personal.

Prioriterat för 2025

- Ökad transparens i politiken

Inför öppna kommunstyrelsemöten samt inför offentliga "hearings" en gång per termin för varje nämnd/styrelse där man informerar och svarar på frågor

- Ökad personaltäthet inom särskilt- och demensboende

För att öka kvalitet för vårdtagare och attraktiviteten för arbetstagare satsar vi på fler händer i vården

5 Redogörelse för koncernföretagens ekonomi

Nedan följer en redogörelse över koncernföretagens ekonomi. Redogörelsen är ingen koncernbudget utan endast en beräkning av ekonomin i de kommunala koncernföretagen för att ge en överblick i den kommunala koncernens ekonomi. Bolagen beslutar om budget under hösten.

Tjörns kommunala förvaltnings AB

Bolaget har inga intäkter och inga anställda, resultatet förväntas uppgå till -1,8 mkr 2025 vilket nästan uteslutande utgörs av räntekostnader på lån. Bolaget förväntas inte nyupplåna något under året och låneskulden uppgår till 37 mkr vid årets slut.

Tjörns Bostads AB

Omsättningen för bolaget beräknas uppgå till 150 mkr för 2025 och resultatet förväntas uppgå till 2 mkr. Investeringsvolymen förväntas uppgå till 199 mkr exklusive de investeringar som beslutas om i kommunens budget. Nyupplåningen beräknas till 113 mkr plus motsvarande belopp för de investeringarna som beslutas i kommunens budget. Låneskulden förväntas därmed överstiga dagens borgensåtagande om 800 mkr. Förväntad soliditet 2025 beräknas uppgå till 9 procent.

Tjörns Hamnar AB

Omsättningen för bolaget beräknas uppgå till 47 mkr för 2025 och resultatet förväntas uppgå till 2 mkr. Investeringsnivån beräknas uppgå till 60 mkr. Bolaget förväntas nyupplåna 60 mkr vilket ryms inom antagen borgen. Förväntad soliditet 2025 beräknas uppgå till 30 procent.

Tjörns Måltids AB

Omsättningen för bolaget beräknas uppgå till 35 mkr för 2025 och resultatet förväntas uppgå till 0 mkr. Investeringsnivån beräknas uppgå till 0,4 mkr. Bolaget förväntas inte ta upp några lån förväntad soliditet 2025 beräknas uppgå till 60 procent.

6 Bilaga 1 – Resultatbudget 2025–2027

Resultatbudget 2025-2027 (mkr)	2025	2026	2027
Nettokostnad innan avskrivning	-1 151,0	-1 190,5	-1 239,4
Avskrivningar	-55,7	-58,8	-61,7
Verksamhetens nettokostnad	-1 206,8	-1 249,3	-1 301,1
Skatteintäkter/Statsbidrag	1 223,4	1 265,6	1 307,4
Verksamhetens resultat	16,6	16,3	6,4
Finansiella intäkter	5,5	5,0	4,5
Finansiella kostnader	-10,0	-9,7	-11,7
Resultat	12,1	11,6	-0,8
Ianspråkstagande av RUR	0,0	0,0	0,8
Balanskravsresultat	12,1	11,6	0,0

7 Bilaga 2 – Kassaflödesbudget 2025–2027

Kassaflödesbudget 2025-2027 (mkr)	2025	2026	2027
Resultat inkl avskrivningar	67,8	70,4	60,9
Ökning av långfristiga skulder	74,3	53,5	72,9
Ökning av kortfristiga skulder			
Ökning av långfristiga rörelseskulder			
Ökning av avsättning	23,9	24,5	24,2
Minskning av fordringar	3,2	4,0	5,4
Minskning av likviditet			
Summa tillförda medel	169,3	152,4	163,4
Nettoinvesteringar	126,8	109,5	109,9
Minskning av långfristiga skulder			
Minskning av kortfristiga skulder			
Minskning av avsättning	24,0	18,4	29,5
Ökning av fordringar	18,5	24,5	24,0
Ökning av likviditet			
Summa använda medel	169,3	152,4	163,4

8 Bilaga 3 – Budgeterad balansräkning 2025–2027

Budgeterad balansräkning 2025-2027 (mkr)	Prognos UB 2024	2025	2026	2027
TILLGÅNGAR				
Anläggningstillgångar	1 204,9	1 275,9	1 326,8	1 375,0
Finansiella anläggningstillgångar	82,5	97,8	118,3	136,9
Omsättningstillgångar	317,3	317,3	317,3	317,3
Summa tillgångar	1 604,7	1 691,0	1 762,3	1 829,1
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER				
Eget kapital	671,2	683,3	695,0	694,2
Avsättningar	276,9	276,8	282,9	277,6
Långfristiga skulder	395,8	470,1	523,6	596,5
Kortfristiga skulder	260,8	260,8	260,8	260,8
Summa eget kapital, avsättningar och skuld	1 604,7	1 691,0	1 762,3	1 829,1

9 Bilaga 4 – Verksamhetsramar 2025 och preliminära 2026–2027

Verksamhetsramar 2025 och preliminära ramar 2026-2027 (mkr)	2025	2026	2027
Kommunstyrelsen	-79,0	-80,3	-82,6
Räddningstjänsten	-15,0	-14,9	-15,4
Samhällsbyggnad	-34,2	-35,3	-36,9
Kultur- och fritid	-70,0	-71,8	-74,5
Barn- och utbildning	-515,0	-524,4	-539,7
Socialförvaltningen	-462,0	-478,6	-504,4
KF/nämnder	-11,0	-11,3	-11,7
Summa	-1 186,2	-1 216,6	-1 265,2
Pensioner	-25,7	-25,6	-25,9
Sem. Löneskuld (förändr.)	-1,5	-1,5	-1,5
Driftkonsekvenser	-9,0	-24,9	-30,1
Finansiering mm	71,4	78,1	83,3
Summa	-1 151,0	-1 190,5	-1 239,4

10 Bilaga 5 – Investeringsbudget 2025–2029

Investeringsbudget 2025-2029 (mkr)	2025	2026	2027	2028	2029
Reinvesteringar	9,0	9,0	10,0	9,0	9,0
Nyinvesteringar					
Kommunstyrelsen	15,7	15,6	15,4	15,5	15,5
Samhällsbyggnadsnämnden	23,5	15,4	28,8	38,2	20,0
Kultur och fritidsnämnden	9,2	2,9	2,1	2,1	1,1
Barn och utbildningsnämnden	2,0	6,0	0,0	0,0	0,0
Socialnämnden	7,5	4,0	19,6	4,4	3,3
Kommunägda fastigheter	6,5	3,7	2,5	2,5	2,5
VA investeringar	47,9	51,3	56,8	53,9	79,0
Avfallsinvesteringar	21,0	14,0	0,5	0,5	0,5
Summa	142,3	121,9	135,7	126,1	130,9
Fastigheter ägda av TBAB	59,2	82,8	71,8	90,0	330,0
Summa övriga poster	201,5	204,7	207,5	216,1	460,9